

Η αξιολόγηση της μετάφρασης και η λειτουργικότητα στην ελληνική ενός μεταφρασμένου διαγνωστικού εργαλείου εκτίμησης νοητικού λεξικού: Η περίπτωση του SLDT σε ελληνικό πληθυσμό

Ελισάβετ Νεοφυτίδου & Ελένη Κασάπη
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Abstract

This paper regards the description of assessment process and content of a translated neuropsychological inventory. This process was conducted with functional approach through a weighting translated diagnostic inventory based on an intersubjective testing participants of real population which they were examinees under an organized assessment context.

Further aim of this paper is to propose the improvement of the quality control processes in translation of neuropsychological inventories via functional and quality psycholinguistic assessment patterns of translations quality as instruments for the overcoming of the linguistic and intercultural tensions which causes the nature of the transfer in Greek of cognitive psychological diagnostic tests.

Keywords: neuropsychological inventory, premorbid intelligence, quality assessment, translation, functional approach

1. Εισαγωγή

1.1. Το πλαίσιο μετάφρασης διαγνωστικού εργαλείου

Το πλαίσιο συζήτησής μας είναι και η συνέχεια της αφήγησης νέας αξιολόγησης ποιότητας της μετάφρασης του νευροψυχολογικού διαγνωστικού εργαλείου SLDT.

Ως συνέχεια προηγούμενων αναφορών υπενθυμίζουμε ότι το σουηδικό διαγνωστικό εργαλείο με την ονοματολογία <<Swedish Lexical Decision Test (SLDT) >>¹ εξέταζε την προνοσηρή νοημοσύνη μέσω ελέγχου της ικανότητας των υποκειμένων να αναγνωρίσουν γραπτές αληθείς και ψευδείς λεξιλογικές μονάδες σε επίπεδο φωνολογικό, μορφολογικό και σημασιολογικό. Στη νέα αυτή αξιολόγηση το μεταφρασμένο προϊόν παρέμεινε στο περιεχόμενο, όπως παραδόθηκε από Καπετανίδου, Τυμβίου κ.ά.²

Ήδη, από την προηγούμενη αξιολόγηση της ποιότητας του προϊόντος η γλωσσική ασυμμετρία των δύο διαφορετικών γλωσσικών συστημάτων αγγλικής του πρωτοτύπου της σουηδικής ομάδας και ελληνικής της μετάφρασης ανέδειξε ζητήματα μεταφρασιμότητας δεδομένου ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση μετάφρασης ενυπάρχουν βασικές μορφοσυντακτικές και φρασεολογικές ασυμμετρίες και τεχνικές δυσκολίες πολιτισμικής βαρύτητας και συμβατότητας που δυσχεραίνουν σημαντικά την παραγωγή μορφολογικά ισοδύναμων μεταφραστικών μονάδων (ως προς συλλαβές/

¹ Όπως παρουσιάστηκε στο άρθρο των Almkvist O., M. Adveen, L. Henning, και I.M. Tallberg (2007) «Estimation of premorbid cognitive function based on word knowledge: The Swedish Lexical Decision Test (SLDT)». *Scandinavian Journal of Psychology*, 48, 271-279
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9450.2007.00575.x/abstract>

² Παρουσιάζεται στο άρθρο "Μετάφραση διαγνωστικών τεστ: μετρήσεις και στατιστική στην υπηρεσία της μεταφραστικής θεωρίας και πράξης" των Καπετανίδου Μ., Μ. Τυμβίου, Κ. Σούμπουρου, Φ. Κουντή, Μ. Τσολάκη & Ε. Κασάπη (2012) (βλ. βιβλιογραφία).

εναλλαγή συμφώνων και φωνηέντων/ συνθετότητα λεξικών μονάδων/ γραμματικό γένος/ προσωδιακά χαρακτηριστικά).

Για το λόγο αυτό, η μετάφραση στην ελληνική δε βασίστηκε στο πρωτότυπο κείμενο του διαγνωστικού εργαλείου, αλλά έγινε με βάση τη μεταφραστική οδηγία της ομάδας του πρωτοτύπου, όπως, ήδη, αναφέρθηκε σε προηγούμενη ανακοίνωση.³ Δηλαδή βασίστηκε σε **μεταφραστικούς κανόνες και μακροκειμενικές οδηγίες**, που απέκλειαν μορφές, όπως είναι στη σουηδική το <morfar> και <farfar> που δηλώνουν κάθετη σχέση συγγένειας από μητέρα ή πατέρα ενώ έγιναν δεκτές μορφές της ελληνικής που παράγονται από ένα πρόθημα και ένα λεξιλογικό θέμα, δηλαδή μορφές που ως ψευδολέξεις απαιτούν μεγαλύτερη προσπάθεια για να αναγνωριστούν. Το ελληνικό προϊόν και στη νέα αξιολόγησή του περιέχει **56 ελέγχους νοητικού λεξικού** (28 υπαρκτές λέξεις και 28 ψευδολέξεις) που προήλθαν από την αποδελτίωση του γραπτού λόγου (ΕΘΕΓ) και την κατηγοριοποίηση των απαντήσεων σε 3βαθμη κλίμακα <υπάρχει>, <δεν υπάρχει>, <δεν ξέρω> που δεν υπήρχε στη σουηδική έκδοση και αποτελεί μία adiectio επιλογή της ελληνικής μεταφραστικής ομάδας για την ανίχνευση δυσκολιών επιλογής των υποκειμένων.

Σε όλη τη διαδικασία αποτίμησης της ποιότητας του μεταφράσματος ο ρόλος του πολιτισμού στη μετάφραση αυτή και των ίδιων των κανόνων μετάφρασης ήταν καθοριστικός και για αυτό στην παρούσα φάση της διαδικασίας δόθηκε έμφαση στα εξεταζόμενα υποκείμενα-αναγνώστες του προϊόντος και στις υποκειμενικές αντιδράσεις τους έναντι λέξεων και μη λέξεων του μεταφράσματος, έτσι ώστε να αναδειχθούν οι αυθόρμητες δηλαδή υποσυνείδητες αντιδράσεις των αναγνωστών, όταν προσλαμβάνουν οπτικά το μεταφρασμένο εργαλείο και να διαπιστωθεί η επίτευξη ή μη του σκοπού της μεταφραστικής πράξης (βλέπε πολιτισμικοί διαμεσολαβητές του Taft):⁴ Τα δεδομένα αξιολόγησης της ποιότητας του προϊόντος αντλήθηκαν με διαδικασία response-oriented⁵ με βάση τις απαντήσεις των ίδιων των υποκειμένων που εξετάστηκαν για την προνοσηρότητα και που τώρα ως αναγνώστες της μετάφρασής μας με τα ιδιαίτερα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, εκπαίδευση και είδος διάγνωσης) ενεπλάκησαν στην ανάγνωση και στη λεξική αναγνώριση των μεταφραστικών επιλογών μας (βλ. παρακάτω πίνακες).

Απαραίτητη προϋπόθεση για την έγκυρη διεξαγωγή της διαδικασίας της αξιολόγησης ήταν η διατήρηση μιας βασικής αρχής της αξιολογικής δεοντολογίας: η συλλέκτρια δεδομένων αξιολόγησης δεν αποτελούσε μέλος της αρχικής μεταφραστικής ομάδας αλλά ούτε και της πρώτης αξιολογικής ομάδας.

Στην παρούσα φάση, με αφετηρία τη θεωρία του σκοπού μελετήσαμε δεδομένα που απαντούσαν στις ακόλουθες υποθέσεις εργασίας: α. η πρόσληψη του προϊόντος επηρεάζεται από το επίπεδο εκπαίδευσης των παραληπτών της μετάφρασης και β. αν η πρόσληψη του προϊόντος επηρεάζεται από τις γνωστικές λειτουργίες των παραληπτών μετάφρασης λέξεων όπως: *ιδεαλιστής, προσπέραση, ενδελεχώς, σύντμηση, επιμερισμός, περίοπτη, εργαλείο, αφηρημάδα, συσσίτιο, πρόσνηψη, σύνδρομο, πληρογώ, αναμέτρηση, σύγμαντα, αλανέωση.*»

³ Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση «Πρακτικές εφαρμογές: η περίπτωση του διαγνωστικού εργαλείου Swedish Lexical Decision Test (SLDT)» (2012) των Μ. Καπετανίδου, Μ. Τυμβίου., Ε. Κασάπη, Κ. Σούμπουρου, Φ. Κουντή και Μ. Τσολάκη (βλ. βιβλιογραφία).

⁴ Όπως αναφέρεται σε Katan (1997: 31-32).

⁵ Διότι διακρίνεται ο επικοινωνιακός προσανατολισμός της στις απαντήσεις των παραληπτών της μετάφρασης, όπως η J. House (1998:197-199) επισημαίνει.

2. Μεθοδολογία

2.1. Ερευνητικό δείγμα

Το ερευνητικό δείγμα αποτελείται από **60** άτομα (κατόπιν αφαίρεσης ενός υποκειμένου από δείγμα 61 ατόμων) εκ των οποίων 19 (31,67%) ήταν άντρες και 41 (68,33%) γυναίκες με μέσο όρο ηλικίας 64,93 έτη και τυπική απόκλιση 8,96 έτη (με εύρος από 44 έως τα 86 έτη), και οι οποίοι τέθηκαν σε συστηματικό νευροψυχολογικό έλεγχο σε συγκεκριμένα κέντρα ημέρας για την άνοια, όπως η «Αγία Ελένη» με εποπτεία των ψυχολόγων Κουντή Φ. Σούμπουρου Αικ. και Πόππη Ε., αλλά και σε ιατρείο νευρολογικής στο «Γενικό Νοσοκομείο Παπανικολάου Θεσσαλονίκης» με επιμέλεια και ευθύνη της καθηγήτριας νευρολογίας κ. Τσολάκη Μ.

Ως προς τις μεταβλητές της εκπαίδευσης και της διάγνωσης που, κύρια, ερευνώνται σε αυτή τη φάση περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Εκπαίδευση (N=60)	N	%	Διάγνωση (N=60)	N	%
0-6 έτη	21	35%	Ήπια γνωστική έκπτωση [MCI]	28	46,67%
7-12	16	26,67%	MCI & ψυχοσυναισθηματικές διαταραχές	13	21,67%
13	23	38,33%	Άνοια Άλλες ασθένειες	10 9	16,67% 15%

Πίνακας 1. Περιγραφική ανάλυση των μεταβλητών της εκπαίδευσης και της διάγνωσης

2.2. Ευρήματα

Βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση της ποιότητας μετάφρασης του διαγνωστικού εργαλείου ήταν η ταύτιση των διαγνώσεων αυτού του εργαλείου που αντλήσαμε με τις διαγνώσεις βάσει άλλου συμβατικού ψυχομετρικού εργαλείου για τις ίδιες νόσους, όπως είναι το Mini Mental: πρόκειται για μία σύντομη εξέταση νοητικής κατάστασης, ένα χρήσιμο εργαλείο ανίχνευσης των νοητικών λειτουργιών σε ηλικιωμένο πληθυσμό σε δέκα μέρη που εξετάζουν διαφορετικές νοητικές λειτουργίες. Συγκεκριμένα, εξετάζει ικανότητες προσανατολισμού, μνήμης, προσοχής, κατονομασίας, εκτέλεσης προφορικών και γραπτών εντολών, αυθόρμητης γραφής και ευπραξίας. Η μέγιστη επίδοση είναι 30 βαθμοί, φυσιολογικό >24-23 σε ηλικία κάτω των 75. Η δοκιμασία MMSE εφαρμόστηκε σε ελληνικό πληθυσμό, όπως αναφέρεται στους Φουντουλάκης, και συν., 1994, 2000 σε υγιείς ηλικιωμένους και σε ασθενείς με άνοια (παρατίθεται στο βιβλίο των Τσολάκη & Κουντή, 2010: 51-56 από την Πόππη Ελένη).⁶ Ως εργαλείο αντιπαραθετικής αξιολόγησης του μεταφραστικού προϊόντος παρουσιάζει τα εξής προτερήματα: είναι αυτοτελές, ενιαίο, σύντομο, χρήσιμο και αποδεκτό από ειδικούς της ιατρικής επιστήμης και της ψυχολογίας και για αυτό χρησιμοποιείται συχνά στην κλινική πρακτική για την εκτίμηση των γνωστικών λειτουργιών.

⁶ Οι έρευνες εφαρμογής του Minimental σε πραγματικό πληθυσμό παρουσιάστηκαν σε εργασίες των Φουντουλάκης Κ., Μ. Τσολάκη, Ε. Χαντζή & Α. Κάζης (1994). MINI MENTAL STATE EXAMINATION (MMSE). Εφαρμογή του στον ελληνικό πληθυσμό σε ασθενείς με άνοια. *Εγκέφαλος*, 31, 93-102, καθώς και των Fountoulakis C., Μ. Tsolaki, Η. Chantzi & Α. Kazis (2000). Mini Mental State Examination (MMSE): A validation study in demented patients from the elderly Greek population. *American Journal of Alzheimer's Disease*, 15, 342-347.

Η μεταφρασμένη Δοκιμασία Προνοσηρής Νοημοσύνης εφαρμόστηκε ως εργαλείο ανίχνευσης της προνοσηρής γνωστικής κατάστασης και νοημοσύνης με συνολική επίδοση σωστών απαντήσεων 58, με φυσιολογικό όριο 53-54 βαθμοί και άνω, χωρίς να έχει σταθμιστεί ακόμα.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων στην παρούσα έρευνα η δοκιμασία Mini Mental [με μέσο όρο επίδοσης στο φυσιολογικό (M.O=26,10)] ανίχνευσε στο συγκεκριμένο δείγμα, κυρίως, την ήπια γνωστική διαταραχή (MCI) που αποτελεί ένα στάδιο γνωστικής έκπτωσης ως ενδιάμεσος κατάσταση μεταξύ άνοιας και φυσιολογικού γήρατος. Συγκεκριμένα η ΗΓΔ είναι ένα σύνδρομο γνωστικής έκπτωσης μεγαλύτερης από την αναμενόμενη για την ηλικία ενός ατόμου και το εκπαιδευτικό του επίπεδο, χωρίς, όμως, να σημειώνεται λειτουργική έκπτωση [Petersen R..C, Doody R, Kurz A., κ.ά. (2001: 1985–1992)].

Ενώ, η μεταφρασμένη στα ελληνικά δοκιμασία ανέδειξε επίπεδο κάτω του φυσιολογικού ορίου προνοσηρής νοημοσύνης (M.O=42,13). Με άλλα λόγια, η μεταφρασμένη δοκιμασία λειτούργησε προληπτικά ως προς τη εκτίμηση της γνωστικής κατάστασης των εξεταζομένων όπως έκανε το MMSE αλλά και το σουηδικό πρωτότυπο SLDT, το οποίο έχει διαπιστωθεί από τους Almkvist & Ing-Mari Tallberg (2009) ότι είναι σε θέση να προβλέπει την προνοσηρή γνωστική λειτουργία.

Το μετάφρασμα μακροαξιολογικά είναι διεισδυτικό και λειτουργικό ως προς την εκτίμηση νοητικών λειτουργιών. Δείχνει να είναι σε θέση να επιτελέσει το λειτουργικό του σκοπό για τον οποίο διαμορφώθηκε. Φαίνεται ότι ο σκοπός για τον οποίο πραγματοποιήθηκε η δεδομένη μετάφραση επιτεύχθηκε λειτουργικά και δύναται να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των αποδεκτών του μεταφρασμένου εργαλείου, σύμφωνα με τη θεωρία του λειτουργικού σκοπού που επισημαίνει ότι ο σκοπός καθορίζει τη μετάφραση και ότι αυτό είναι ένα βασικό κριτήριο αξιολόγησης της ποιότητας μεταφραστικών προϊόντων.⁷

Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι μικροαξιολογικά η αρχική μετάφραση δεν είναι διεισδυτική για όλες τις λεξιλογικές μονάδες της, σε σχέση με όλα τα υποκείμενα (π.χ. η λέξη προσπέραση απαντήθηκε από όλους τους ερωτηθέντες). Το εύρημα αυτό ενισχύει την ανάγκη για περαιτέρω συστηματικό μικροαξιολογικό έλεγχο.

Σε μακροεπίπεδο εκπληρώνεται η υπόθεση της βιομετάφρασης (για ανθρώπους), θέλουμε τη βέλτιστη εκδοχή του μαζί με το έγκαιρο και έγκυρο της διάγνωσης, άρα έχουμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:

Στο συγκεκριμένο λειτουργικό έλεγχο της μετάφρασης με κοινωνιογλωσσολογικά κριτήρια αναδείχθηκε ότι οι διαστάσεις του φύλου και της ηλικίας των εξεταζόμενων ηλικιωμένων δεν επηρέασαν τις απαντήσεις των υποκειμένων, και έτσι δεν λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία αξιολόγησης της ποιότητας της μετάφρασης.

Τα αποτελέσματα των στοιχείων που συνέλεξε η μετάφραση του διαγνωστικού εργαλείου έδειξαν ότι η **εκπαίδευση** επιδρά στην αναγνωστική και αναγνωριστική ικανότητα των υποκειμένων, και αλλάζει ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσής τους, αυξάνει, δηλαδή, ανάλογα με τα χρόνια της εκπαίδευσης, (βλ. παρακάτω πίνακα). Η έννοια της εκπαίδευσης εμπεριέχει μορφές γραμματισμού,⁸ είτε αφορά το γνωστικό,

⁷ Όπως παρουσιάζονται σε διάφορες εκδόσεις συγκεκριμένα στην Schaeffner, Ch. (1998: 235-238) Skopos Theory, in *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, Ed. by Mona Baker, London & New York: Routledge ή και στον Hatim B. (2009: 39-41) στην αναθεωρημένη έκδοση του Munday: *The Routledge Companion to Translation Studies*.

⁸ Αναφορά για την έννοια του όρου γραμματισμού την εξέλιξη αυτού αλλά και τη σχέση του με την παιδαγωγική και εκπαίδευση περιγράφει διεξοδικά ο καθηγητής ΑΠΘ Χατζησαββίδης Σωφρόνης σε άρθρο του (βλ. βιβλιογραφία).

είτε το κοινωνικοπολιτισμικό μορφωτικό επίπεδο που μπορεί να καλλιεργηθεί συνεχώς ανάλογα με τις εκπαιδευτικές βαθμίδες φυσικά ή με την εμπλοκή οργανωμένων προτύπων μάθησης και συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της προφορικής και γραπτής γλωσσικής ικανότητας.

Εκπαίδευση (N=60)	Mini Mental [MMSE]	SLDT [μετάφραση]
0-6	24,14	34,19
7-12	26,75	41,31
13+	27,43	49,96

Πίνακας 2. Συνολικές επιδόσεις στο MMSE και SLDT ανάλογα με το εκπαιδευτικό επίπεδο (N=60)

Φαίνεται, λοιπόν, ότι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης των υποκειμένων σχετίζεται με τις υψηλότερες επιδόσεις τους αναγνώρισης των λεξικών μονάδων στα δύο νευροψυχολογικά τεστ που εκτιμούν τις γνωστικές λειτουργίες.

Η μεταφρασιμότητα του πρωτοτύπου τεστ με τις οδηγίες που έδωσε η σουηδική ομάδα δε φαίνεται να ισχύει για το ελληνικό μετάφρασμα με βάση τους κανόνες παραγωγής του πρωτοτύπου και τα εκπαιδευτικά δεδομένα της χώρας-προέλευσης. Στο πρωτότυπο εργαλείο δεν υπήρχε τέτοια οδηγία, προσαρμοσμένη για το εκπαιδευτικό επίπεδο των υποκειμένων. Είναι εμφανείς οι πολιτισμικές δυσκολίες και διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο γλωσσικών συστημάτων

Ακόμη, οι διάφορες κατηγορίες ταξινόμησης υποκειμένων με βάση τη **διάγνωση** έχουν διαφορετική αναγνωστική και αναγνωριστική ικανότητα: δηλαδή οι υψηλότερες επιδόσεις συμβαδίζουν με ήπια νοητική έκπτωση/διαταραχή, εύρημα που δείχνει ότι η μετάφραση αυτού είναι καλή, δηλαδή όπως, ήδη, είπαμε πως μακροκειμενικά ο λειτουργικός σκοπός της μετάφρασης καλύπτεται (βλ. πίνακα 3).

Διάγνωση	Minimental [MMSE]	SLDT [μετάφραση]
Ήπια γνωστική διαταραχή (MCI)	26,68	45,07
Ήπια γνωστική διαταραχή & ψυχοσυναισθηματικές διαταραχές	28,38	46,92
Άνοια	20,6	36,7
Άλλες Ασθένειες	27,11	32,11

Πίνακας 3. Συνολικές επιδόσεις στο MMSE και SLDT ανάλογα με τη διάγνωση (N=60)

Στο open ended διαδικαστικό θέμα της αξιολόγησης της ποιότητας θεωρούμε ότι μένει **ανοιχτή η διαδικασία της μετάφρασης** μέχρι να βεβαιωθούμε ότι οι μεταφράσεις καλύπτουν μικροκειμενικά 100%, τους στόχους πρόληψης του πρωτοτύπου για το γενικό μη χαρακτηρισμένο ως νοσούντα πληθυσμό και μπορούν να λειτουργήσουν θετικά ως προς διαστάσεις, όπως είναι η οικονομία πόρων, η προσληψιμότητα και η διαφορικότητα.

Μακροκειμενικά η μετάφραση είναι σωστή, διότι παρακολουθεί το Mini Mental αλλά μικροκειμενικά (ως προς ορισμένες λέξεις, βλ. παρακάτω πίνακα) το διαγνωστικό εργαλείο αυτό έχει ανάγκη αναθεωρήσεων μεταφραστικών επιλογών κάτι που αποτελεί νεότερο δεδομένο με βάση τη δεοντολογία χρήσης διαγνωστικών εργαλείων που μέχρι τώρα εφαρμόζονται το ίδιο σε όλα τα υποκείμενα χωρίς αποκλίσεις.

Λέξεις [υπαρκτές και ψευδολέξεις]	Υπάρχει	Δεν υπάρχει	Δεν ξέρω
1. ιδεαλιστής	48 (80%)	2 (3,33%)	10 (16,67 %)
2. προσπέραση	60 (100%)		
3. ενδελεχώς	33 (55%)	13 (21,67%)	14 (23,33%)
4. σύντμηση	31 (51, 67%)	8(13,33%)	21 (35%)
5. επιμερισμός	41 (68,33%)	5 (8,33%)	14 (23,33%)
6. περίοπτη	35 (58,33%)	13 (21,67%)	12 (20%)
7. εργαλείο	60 (100%)		
8. αφηρημάδα	60 (100%)		
9. συσσίτιο	59 (98,33%)		
10. πρόσληψη	5 (8,33%)	28 (46,6%)	26 (43,33%)
11. αλανέωση	15 (25%)	34 (56,6%)	16 (26,6%)
12. σύγμαντα	11 (18,33%)	36 (60%)	13 (21,67%)
13. πληρογώ	16 (26,67%)	30 (50%)	13 (21,67%)
14. σύνδρομο	23 (38,33%)	27 (45%)	10 (16,67%)
15. αναμέστρωση	10 (16,67%)	32 (53, 33%)	18 (30%)

Πίνακας 4. Περιγραφική ανάλυση των λέξεων της μεταφρασμένης δοκιμασίας

2.3. Σχόλια επί των λέξεων του προϊόντος

Η διαδικασία αξιολόγησης της ποιότητας της μετάφρασης ανέδειξε τα παρακάτω χαρακτηριστικά των λέξεων του μεταφρασμένου τεστ:

- 1. ιδεαλιστής:** η λέξη είναι δάνεια, η **μη οικειοποίησή της** στο γλωσσικό υποσυνείδητο της πολιτισμικής μας κοινότητας φέρνει δυσκολίες στην αναγνωριστική της πρόσληψη.
- 2. προσπέραση:** παραβιάζεται ο λειτουργικός σκοπός της μετάφρασης. Το πρωτότυπο έχει ως λειτουργικό σκοπό τη χρήση της δοκιμασίας στο γενικό πληθυσμό [για την πρόληψη]-αξίωμα αναπτύσσει συμμετρικά μακροκειμενικά με το Mini Mental αλλά μικροκειμενικά έχουμε πρόβλημα
- 3. ενδελεχώς:** είναι λόγια λέξη, καθαρεύουσα, μη οικειοποίηση, και για αυτό παραβιάζει το λειτουργικό σκοπό της μετάφρασης [πολλά “δεν ξέρω”]
- 4. σύντμηση:** ό,τι και το 3 [πολλά “δεν ξέρω”]
- 5. επιμερισμός:** επίσης λόγια [πολλά “δεν ξέρω”] ό,τι και το 3
- 6. περίοπτη:** είναι λόγια από την καθαρεύουσα, ό,τι και το 3
- 7. εργαλείο:** απαντήθηκε σωστά από το σύνολο του δείγματος, παραβίαση του λειτουργικού σκοπού της πρόληψης [ανίχνευσης της προνοσηρής νοητικής κατάστασης]
- 8. αφηρημάδα:** ό,τι και το 7 [απαντήθηκε σωστά από τα υποκείμενα, παραβίαση του λειτουργικού σκοπού της μετάφρασης (που είναι η πρόληψη), μη διεισδυτικότητα]
- 9. συσσίτιο:** ό,τι και το 7
- 10. πρόσληψη:** είναι λέξη λόγιας βάσης [πολλά “δεν ξέρω”], αντιοικονομικό
- 11. σύνδρομο:** λόγιας βάσης [πολλά “δεν ξέρω” και “υπάρχει”]
- 12. πληρογώ:** λόγιας βάσης [πολλά “δεν ξέρω” και “υπάρχει”]
- 13. αναμέστρωση:** λόγιας βάσης [πολλά “δεν ξέρω” και “υπάρχει”]
- 14. σύγμαντα:** λόγιας βάσης [πολλά “δεν ξέρω” και “υπάρχει”]
- 15. αλανέωση:** λόγιας βάσης [πολλά “δεν ξέρω” και “υπάρχει”]

3. Συμπεράσματα

Η μεταφρασμένη δοκιμασία ήταν προϊόν αποδελτίωσης του γραπτού λόγου βασισμένη στον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ) που περιλαμβάνει το σώμα κειμένων του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του λόγου με περισσότερες από 47.000.000 λέξεις [<http://hnc.ilsp.gr/>]. Δεδομένου αυτού, φάνηκε από την προηγούμενη ερευνητική φάση ότι οι λέξεις της συγκεκριμένης δοκιμασίας ήταν μέτριας συχνότητας, και διακρίνονταν, κυρίως, από τα στοιχεία της προθηματοποίησης, της αφαιρετικότητας, και οι περισσότερες είναι ουσιαστικά με πολλές συλλαβές. Ακόμη, οι διάφορες εξεταζόμενες μορφοσυντακτικές κατηγορίες που εμπεριέχονται στη δοκιμασία ήταν, επίσης, ανισομερείς ως προς το περιεχόμενο και τον αριθμό εκπροσώπησης των λέξεων στην κάθε κατηγορία σύμφωνα με την ανάλυση που κάναμε σε συναντήσεις με τον Αναπληρωτή Καθηγητή Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας του Τμήματος Αγγλικής Φιλολογίας κ. Τσαγγαλίδη (Νεοφυτίδου 2015: 375-383). Τα χαρακτηριστικά αυτά εμπλέκονταν σημαντικά στη λεξική αναγνώριση και μορφολογική επίγνωση των αναγνωστών, και διαπιστώθηκε ότι δυσχέραιναν το λειτουργικό σκοπό της μετάφρασης που είναι η αποτελεσματική χωρίς αποκλίσεις εκτίμηση των γνωστικών λειτουργιών.

Απαραίτητο επόμενο βήμα αξιολόγησης της ποιότητας της μετάφρασης είναι η υιοθέτηση ενός νέου τρόπου οργάνωσης της έρευνας, όπως είναι η αποδελτίωση του προφορικού λόγου, γιατί ο προφορικός λόγος αντιπροσωπεύει την καθημερινή ομιλούμενη γλώσσα ανεξαρτήτως του εκπαιδευτικού επιπέδου και μορφών γραμματισμού και ενέχει ένα ασυνείδητο γλωσσικό και πολιτισμικό φίλτρο κοινό και συνδεδεμένο με την κοινωνική πραγματικότητα για όλους τους φυσικούς ομιλητές της ελληνικής γλώσσας. Η καταγραφή και επεξεργασία εξόρυξης του προφορικού λεξιλογίου που έχει να κάνει με τη χρήση και οικειοποίηση της γλώσσας ως βασική διάσταση της παρούσας κοινωνιογλωσσολογικής μελέτης αποβλέπει στη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για την κατασκευή ενός νέου τεστ αξιολόγησης νοητικού λεξικού που θα μελετά τις γνωστικές λειτουργίες ατόμων στην τρίτη ηλικία, δίχως να αποκλείει υποκείμενα λόγω της διαφορετικής εκπαιδευτικής τους κατάστασης.

Και αυτή είναι η φάση στην οποία περνάμε με βάση τα δεδομένα που εδώ περιγράψαμε.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Almkvist O., M. Adveen, L. Henning, & I.M. Tallberg (2007). "Estimation of premorbid cognitive function based on word knowledge: The Swedish Lexical Decision Test (SLDT)". *Scandinavian Journal of Psychology*, 48, 271-279.
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9450.2007.00575.x/abstract>
- Almkvist O., I.M. Tallberg (2009) Cognitive decline from estimated premorbid status predicts neurodegeneration in Alzheimer's Disease. *Neuropsychology*; 23 (1): 117-124.
Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας. <http://hnc.ilsp.gr/>.
- House, J. (1998). Quality of Translation. In Baker M. (ed.) assisted by Kirsten Malmkjaer, Routledge Encyclopedia of Translation studies. London and New York: Routledge, 197-199.
- Katan D. (1997). *L'importanza della cultura nella traduzione*, in *Tradurre*. Margherita Ulrych (επιμ.), 31-32, UTET.
- Καπετανίδου Μ., Μ. Τυμβίου, Κ. Σούμπουρου, Φ. Κουντή, Μ. Τσολάκη & Ε. Κασάπη (2012) «Μετάφραση διαγνωστικών τεστ: μετρήσεις και στατιστική στην υπηρεσία της μεταφραστικής θεωρίας και πράξης», 704-712:
 <http://www.emuni.si/Files/Zalozba/ReSouk_2012_Proceedings-FINAL.pdf>
- Καπετανίδου Μ., Μ. Τυμβίου., Ε. Κασάπη, Κ. Σούμπουρου, Φ. Κουντή και Μ. Τσολάκη (2012). Πρακτικές εφαρμογές: η περίπτωση του διαγνωστικού εργαλείου Swedish Lexical Decision Test (SLDT). *1ο Συνέδριο Νευροψυχολογίας Τρίτης Ηλικίας*. Πρακτικά σε ψηφιακή μορφή. Θεσσαλονίκη: Ελληνική Εταιρεία Νόσος Alzheimer.
- Κασάπη Ε., Ε. Νεοφυτίδου, Μ. Τσολάκη & Μ. Κουντή (2015). Ο παράγοντας "μεταφραστική επιλογή" και η σιωπή του Υποκειμένου απέναντι στη διαγνωστική εκτίμηση νοητικού λεξικού. *Πρακτικά 4ης*

- Συνάντησης Ελληνόφωνων Μεταφρασεολόγων, Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Επιμ. Κουρδής, Ε. & Ε. Λουπάκη, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από το δικτυακό τόπο: http://www.frl.auth.gr/sites/4th_trad_congress [31/1/2016].
- Hatim B. (2009). Translating text in context. In Munday J. (ed.) *The Routledge Companion to Translation Studies*. New York: Routledge, 36-53.
- Νεοφυτίδου Ε. (2015). Μορφοσυντακτικές κατηγορίες του νοητικού λεξικού SLDT στα ελληνικά και η σχέση τους με την προνοσηρή νοημοσύνη. *Journal of the Hellenic Society of Nuclear Medicine, Supplement, Proceedings of the 9th Panhellenic Interdisciplinary Conference of Conference of Alzheimer's Disease and Related Disorders and 1st Mediterranean Conference on Neurodegenerative Diseases*, 14-17/5/2015, 375-383.
- Petersen R.C., R. Doody, A. Kurz, R.C. Mohs, J.C. Morris, P.V. Rabins, K. Ritchie, M. Rossor, L. Thal και Β. Winblad (2001). Current concepts in mild cognitive impairment. *Arch Neurol*; 58 (12): 1985–1992.
- Πόππη Ε. (2010). Δοκιμασίες Σάρωσης Σύντομη Εξέταση νοητικής κατάστασης. Mini Mental State Examination (MMSE). Στο Τσολάκη Μ. & Φ. Κουντή *Δοκιμασίες και κριτήρια για την εκτίμηση των εγκεφαλικών δυσλειτουργιών*. Θεσσαλονίκη: Γιαχούδη, 51-56.
- Schaeffner Ch. (1998). Skopos Theory. In Mona Baker (ed). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London & New York: Routledr 235–238.
- Φουντουλάκης Κ., Μ. Τσολάκη, Ε. Χαντζή & Α. Κάζης (1994). Mini Mental State Examination (MMSE). Εφαρμογή του στον ελληνικό πληθυσμό σε ασθενείς με άνοια. *Εγκέφαλος*, 1994, 31, 93-102.
- Fountoulakis C., M. Tsolaki, H. Chantzi & A. Kazis (2000). Mini Mental State Examination (MMSE): A validation study in demented patients from the elderly Greek population. *American Journal of Alzheimer's Disease*, 15, 342-347.
- Χατζησαββίδης Σ. *Ο γλωσσικός γραμματισμός και η παιδαγωγική του γραμματισμού: θεωρητικές συνιστώσες και δεδομένα από τη διδακτική πράξη*. http://users.auth.gr/users/7/4/051447/public_html/dimos/docs/ergasia116.pdf [27/1/2016]